

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

Oddział II Informacyjny

Nr 35828 /II.

Warszawa, dn. 11 sierpnia 1920 r.

Do

Adjutantury Generalnej.

Mjr. SWITALSKI.

Przesyła się do wiadomości raport
o sytuacji na Litwie.
1 załącznik.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L. Dz. 4534 dnia 13/VIII 1920 r.
1 załącz. Wydział

Chaitel mjr.
W z. Szefa Biura Wywiadowc

4534/T.2

SITUACJA NA LITWIE.

Dowództwo armii litewskiej 5.VIII. objął gen. Żukowski przychylnie usposobiony dla Polski. Meldowana poprzednio agitacja bolszewicka w wojsku nie przedstawia się groźnie. Stan wyekwipowania i uzbrojenia dobry. Ostatnio przybyło 35.000 karabinów z Niemiec. Przybyła również stamtąd znaczna ilość samolotów. Mobilizację przeprowadzono dotychczas w niektórych tylko powiatach / 2 do 3 roczników /. Wojsko koncentruje się wzdłuż linii Widzy - Święciany - Nowe Troki i dalej na północ od Orah i Grodna. Wojska litewskie zajęły Suwalszczyznę aż po Augustów / wyłącznie /. Wiadomości o represjach antypolskich w tych stronach nie potwierdziły się..-

Stosunki bolszewicko - litewskie wciąż pogarszają się. Rząd litewski uważa zachowanie się bolszewików za prowokację i przygotowuje kraj do możliwości zbrojnego konfliktu. Równocześnie przeciwdziała energicznie agitacji bolszewickiej. Komunikacja pomiędzy zajęтым przez bolszewików krajem a Litwą została przerwana w zupełności. Orientacja polityczna Litwinów zmieniła się na niekorzyść bolszewików i zaczyna się skłaniać ku możliwości współdziałania z Polską. Rządzająca na Litwie partja chrześcijańska - demokratyczna również pod wpływem tych wypadków zmieniła się swoje dotychczasowe skrajnie antypolskie usposobienie.

Rola misji wojskowej francuskiej jest w tym wszystkim raczej bierna i obserwacyjna. Misja ta stała się nawet źródłem plotki o istniejącym jakoby tajnym porozumieniu polsko - niemieckim na niekorzyść Francji. Wpływu politycznego misja ta niema. Natomiast dominująca jest rola angielskich. Pod wpływem sytuacji w Polsce zapatrują się oni przychylnie na sojusz polsko - litewski przeciwko bolszewikom, w każdym razie nieprzeciwdziałają sprowadzeniu

z Niemiec broni i amunicji, wiedząc dokładnie, iż jest ona przeznaczona dla ewentualnej walki z bolszewikami.

Stosunki litewsko - niemieckie są nadal nadzwyczaj przyjazne. Istnieje tajny układ litewsko - niemiecki, według którego Niemcy w razie napadu na Litwę wojsk czerwonych zobowiązani są do dostarczenia Litwie pomocy militarnej i zajęcia linii Koszedary - Szawle.

W konstytuancie litewskiej rej wodzą nadal chrześcijańscy demokraci, dzięki przeróżnym nadużyciom wyborczym. Sfery rządowe należą przeważnie do skrajnie nacjonalistycznego ugrupowania Pażanga, które jednak w konstytuancie przedstawionym nie jest. Rola socjal-demokracji z powodu małej ilości posłów w konstytuancie jest bez znaczenia, natomiast posiada ona ogromne wpływy wśród mas robotniczych a po części żołnierskich. Jest ona usposobiona w stosunku do Polaków b.przychylnie. Posłowie S.D. przyczyniali się nawet do ucieczki internowanych na Litwie wojskowych polskich. Wogóle Litwini chętnieby przez palce patrzeli na powrót do kraju oficerów i żołnierzy brygady Paślowskiego, pod warunkiem jednak, by to pozostało tajemnicą. Niechcą oni bowiem przed ukończeniem swoich zbrojeń ryzykować konfliktu z bolszewikami. Socjal-demokraci w zupełności zmieniali przyjazne swoje dotychczas dla bolszewików poglądy i pierwsi zaczynają organizować oddziały partyzanckie w celu podjęcia walki z najazdem bolszewickim.

Bliższych wiadomości możnaby było w przyszłości łatwo uzyskać za pośrednictwem przyjaznych dla nas członków litewskiego biura wywiadowczego. Obecność polskiego oficera łącznikowego w Libawie przyczyniłaby się niezmiernie do ułatwienia komunikacji z krajem. Oczywiście utrzymywanie potrzebnych do tego agentów wymagałoby wyasygnowanie specjalnych kredytów.--

Dowództwo armji litewskiej 5.8. objął gen. Zukowski przychylnie usposobiony dla Polski. Meldowana poprzednio agitacja bolszewicka w wojsku nie przedstawia się groźnie. Stan wyekwipowania i uzbrojenia dobry. Ostatnio przybyło 35.000 karabinów z Niemiec. Przybyła również stamtąd znaczna ilość samolotów. Mobilizację przeprowadzono dotychczas w niektórych tylko powiatach / 2 do 3 roczników / Wojsko koncentruje się wzdłuż linii Widzy-Siweciany-Nowe Troki i dalej na północ od Oran i Grodna. Wojska Litewskie zajęły Suwalszczyznę aż po Augustów /wyłącznie/. Wiadomości o represjach antypolskich w tych stronach nie potwierdziły się.

Stosunki bolszewicko-litewskie wciąż pogarszają się. Rząd litewski uważa zachowanie się bolszewików za provokację i przygotowuje kraj do możliwości zbrojnego konfliktu. Równocześnie przeciwdziała energicznie agitacji bolszewickiej. Komunikacja pomiędzy zajęętym przez bolszewików krajem a Litwą została przerwana w zupełności. Orientacja polityczna litwinów zmieniła się na niekorzyść bolszewików i zaczyna się skłaniać ku możliwości współdziałania z Polską. Rządzająca na Litwie partja chrześcijańsko-demokratyczna również pod wpływem tych wypadków zmieniła swoje dotychczasowe skrajnie antypolskie usposobienie.

Rola misji wojskowej francuskiej jest w tym wszystkim raczej bierna i obserwacyjna. Misja ta stała się nawet źródłem plotki o stniejącym jakoby tajnym porozumieniu polsko-niemieckim na niekorzyść Francji. Wpływu politycznego misja ta niema. Natomiast dominującą jest rola angiolków. Pod wpływem sytuacji w Polsce zapatrują się oni przychylnie na sojusz polsko-litewski przeciwko bolszewikom, w każdym razie nie przeciwdziałają sprowadzeniu z Niemiec broni i amunicji, wiedząc dokładnie, iż jest ona przeznaczona dla ewentualnej walki z bolszewikami.

Stosunki litewsko-niemieckie są nadal nadzwyczaj przyjazne. Istnieje tajny układ litewsko-niemiecki, według którego Niemcy w razie napadu na Litwę wojsk czerwonych, zobowiązani są do dostarczenia Litwie pomocy militarnej i zajęcia linii Koszedary - Szawle.

W konstytuancie litewskiej rej wodzą nadal chrześcijańscy demokraci, dzięki przeróżnym nadużyciom wyborczym. Sfery rządowe należą przeważnie do skrajnie nacjonalistycznego ugrupowania Pażanga, które jednak w konstytuancie przedstawionym nie jest. Rola socjal-demokracji z powodu małej ilości posłów w konstytuancie jest bez znaczenia, natomiast posiada ona ogromne wpływy wśród mas robotniczych, a po części żołnierskich. Jest ona usposobiona w stosunku do polaków bardzo przychylnie. Posłowie S.D. przyczyniali się nawet do ucieczki internowanych na Litwie wojskowych polskich. Wogóle Litwini chętnieby przez palce patrzyli na powrót do kraju oficerów i żołnierzy brygady Paśławskiego, pod warunkiem jednak, by to pozostało tajemnicą. Nie chcą oni bowiem przed ukończeniem swoich zbrojeń ryzykować konfliktu z bolszewikami. Socjal-demokraci w zupełności zmienili przyjazne swoje dotychczas dla bolszewików poglądy i pierwsi zaczynają organizować oddziały partyzanckie w celu podjęcia walki z najazdem bolszewickim.

Bliższych wiadomości możnaby było w przyszłości łatwo uzyskać za pośrednictwem przyjaznych dla nas członków litewskiego biura wywiadowczego. Obecność polskiego oficera łącznikowego w Libawie przyczyniłaby się niezmiernie do ułatwienia komunikacji z krajem. Oczywiście utrzymanie potrzebnych do tego agentów wymagałoby wyasygnowania specjalnych kredytów.

4534/2
Naczelne Dowództwo W. P. Poczta polowa Nr. 53. ~~XXXXXX~~ 11. sierpnia 1920 r.
(Sztab Generalny). *aa KS*

ODDZIAŁ II.

Ew/G. Nr. 35151/II.

DO

PILNE
TAJNE

ADJUTANTURY GENERALNEJ.

w B e l w e d e r z e.

Przesyła się do wiadomości sprawozdanie
z sytuacji ostatnich dni na Litwie.

1 załącznik.

Za zgodność:

Szef Sztabu Generalnego
R O Z W A D O W S K I m.p.
Generał - porucznik.

W. Rzewuski
O t r z y m u j e:

Adjutantura Generalna.
M.S. Wojsk. Oddział II.
M.S. Zagranicznych.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA

L. Dz. 4534/2 dnia 13/VIII 1920 r.
załącz. Wydział

